

Universitätsbibliothek Wuppertal

M. Tvllii Ciceronis Opera Omnia

Cicero, Marcus Tullius

Basileæ, MDCLXXXII

Liber nonus

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-1133](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-1133)

M. TULLII CICERONIS
EPISTOLARVM

LIBER NONUS,

AD

ATTICUM.

CICERO ATTICO, S.

ET si, cum tu has litteras legeres, putabam fore, ut scirem jam, quid Brundisii actum esset; (nam i Canusio VIII. KAL. profectus erat Cnzus; hzc autem scribebam pridie Nonas 2. xiv. die postquam ille Canusio moverat) tamen an gebar singularum horarum expectatione: mirabarque, nihil allatum esse ne rumoris quidem. nam erat mi- rum silentium, sed hzc forsasse 3. *καὶ τὸν ἀγῶνα* sunt: quz tamen jam sciuntur, necesse est: illud molestum me ad- huc investigare non posse, ubi P. Lentulus noster sit, ubi Domitius. quzro autem, quod facilius scire possim, quid asturi sint; 4. *ιταρὶν* ad Pompejum; & si sunt, quz quan- dove ituri sint. urbem quidem jam resectam esse optima- tium audio; Soffium & Lupum, quos Cnzus noster ante putabat Brundisium venturos esse, quz se, ju. dicere. hic verò vulgo vadunt. etiam M. Lepidus, quocum diem contere solebam, cras cogitabat. nos autem in Formiano morabamur, quo citius audiremus: deinde Arpinum volebamus. inde, iter qua maximè 6. *ἀναπύματα* esset, ad mare superum, remotis, sive omnino missis lictoribus. audio enim, bonis viris, qui & nunc, & sæpe antea magno præsidio *ἔπι* 7. fuerunt, hanc cunctationem nostram non probari multaque in me, 8. & severè in *ἐναντίον* temporibus quidem disputari, cedamus igitur; & ut boni cives si- mus bellum Italiz terra, marique inferamus; & odia im- proborum rursus in nos, quz jam extincta erant, incen- diamus, & Luceji consilia, ac Theophani persequamur. *ἄν* Scipio vel in Syriam proficiscitur, forte, vel cum ge- nito, honestè, vel Casarem fugit, iratum, Marcelli qui- hem, nisi gladium Casaris timuissent, manerent. Ap- pius & eodem timore, & inimicitiarum *ῥεσπείτων*: & ta- men, præter hunc, & C. Cassium, reliqui legati; 9. Fau- stus Proquæstor: ego unus, cui utrumvis liceret: frater- ro accederet; quem socium hujus fortuna esse, non erat æquum: cui magis etiam Casar 11. irasceretur, sed impe- tate non possum, ut maneat. dabimus hoc Pompejo,

quod debemus. nam me quidem alius nemo movet; non sermo bonorum, qui nulli sunt; non causa, quæ acta timi- de est, agetur improbè. 12. *ἡνὶ* hoc damus, ne id qui- dem roganti, nec suam causam (ut ait) agenti, sed publi- cam. Tu quid cogites de transeundo in Epirum, scire sa- nè velim.

CICERO ATTICO, S.

ET si Nonis Mart die tuo, ut opinor, expectabam e- pistolam à te longiorem; tamen ad eam ipsam brevem, quam 13. III. Nonas *καὶ τὸν ἀγῶνα* dedisti, re- scribendum putavi. Gaudere ais te, mansisse me; & scribis, in sententia te manere, mihi autem superioribus litteris videbare non dubitare, quin cederem ita, si & Cnzus bene comitatus confecidisset, & consules transis- sent. utrum hoc tu perum commeministi, an ego non sa- tis intellexi, an mutaisti sententiam? sed aut ex epistola, quam expecto, percipiam, quid sentias; aut alias abs te litteras eliciam. Brundisio nihil dum erat allatum. o- rem difficilem, planeque perditam! quàm nihil præter- mittis in consilio dando! quàm nihil tamen, 14. quod tibi placeat, explicas! non esse me unà cum Pompejo, gau- des: ac proponis, quàm sit turpe, me adesse, cum qui de illo detrahatur, 15. nec fas esse approbare. Certè, contra igitur? 16. dii, inquis, averrunt. quid ergo fiet, si in *ἀλλοτρίω* est, in alio *ῥηθρῶ*? impetrabis, inquis, à Casare, ut tibi abesse liceat, & esse otioso. sup- plicandum igitur? miserum, quid, si non impetrato? & detriumpho erit, inquis, integrum, quid, si hoc ipso premar? accipiam? quid scidius? nequem? repudiarè se totum, magis etiam quam olim in xx. viratu, putabit, ac solet, cum se purgat, in me *ἄσπετος* omnem illorum tem- porum culpam: ita me sibi fuisse inimicum, ut ne hono- rem quidem à se accipere vellem. quanto nunc hoc idem accipiet asperius? tanto scilicet, quanto & honor hic illo est amplior, & ipse robustior. Nam quod negas te dubitare, quin magna in offensa sim apud Pompejum hoc tempore, non video causam, cur ita sit, 17. hoc quidem tempore, qui enim amisso Corfinio denique

1. *Canusio* III. KAL. Videtur legendum Vri. II. KAL. 2. *XIV* Vri. *XV*; Man. *XII*, reponendam censent sed Bosius *Arbinus*: ntercedit, & vim fieri vetat antiquæ lectioni. 3. *Καὶ τὸν ἀγῶνα*, Inanis studi plena *Καὶ τὸν ἀγῶνα* ex Palat duo- bus legitur. 4. *Ἰταρὶν*, Prænomen P. deest in vulg. 5. *Ἰταρὶν*, Alii, *ἴταρ*. 6. *ἀναπύματα*, Remotum ab omni occurso. 7. *ἔπι*, Vulg. *ἔπι*. 8. *ἐναντίον*, in *ἐναντίον* temporibus quidem disputari, ex. lan. verò, & *ἐναντίον* in *ἐναντίον* temporibus quidem. 9. *ἄσπετος*, *ἄσπετος*. Hæc est lectio antiquioris Vri. Idne *ἄσπετος* retinetur lectio nunc vulg. *ἄσπετος* præp. ego *ἄσπετος*, & hanc ait *ἄσπετος* in Pal. scripturam. Mau. ut ex l. *ἄσπετος*, etiam habet *ἄσπετος*.

conjicit legendum, *ἄσπετος*, etiam si, *ἄσπετος*, retinere malit. 10. *ἄσπετος*, Vulg. *ἄσπετος*. Man. malit *ἄσπετος*, cum in antiquis li- bris, *ἄσπετος* scriptum sit. 11. *ἄσπετος*, Vulg. *ἄσπετος*. 12. *ἡνὶ* hoc damus, Alterum *ἡνὶ* abest à vulg. 13. *III. Nonas καὶ τὸν ἀγῶνα*, Sub ipsam accessionem febris. Hæc emendatio Vi. *ἄσπετος* legebatur III. *Nonas Mart. καὶ τὸν ἀγῶνα*, reliquæ editiones, illud quidem *ἄσπετος* in *ἄσπετος* mutant, sed nomen *ἄσπετος* retinent. 14. *Quid tibi placeat*, Vulg. *quod tibi ipse placeat*. 15. *Nec fas esse*, Vulg. *ἄσπετος* esse. 16. *ἄσπετος*, *ἄσπετος*, Sun. reponit *ἄσπετος*, pro eo quod est in miss. Pal. *ἄσπετος*, aut si ita placeat, *ἄσπετος*. 17. *ἄσπετος*, Hæc duo vocabula deest *ἄσπετος*. L. h. 70

denique certior me fui consilii fecit, is queretur Brundisium me non venisse, cum inter me, & Brundisium...

Tis is dōlō, Πρωτόν ἀφραγτός, sed quia ingrati animi crimen horreo. confido igitur advenitur nostrum illi, quoquo tempore fuerit, ut scribis...

CICERO ATTICO, S.

DOMITII filius transiit Formias VIII. ID. currens ad matrem Neapolim, mihi que nuntiari jussit, patrem ad urbem esse; cum de eo curiosè quassisset servus noster...

CICERO ATTICO, S.

Go estis tam diu requiesco, quam diu aut ad te scribo, aut tuas literas lego: tamen & ipse ego argumento

epistolarum, & tibi idem accidere certò scio, quæ enim soluto animo familiariter scribi s solent, temporibus his...

6. Εἰ μὲν γὰρ ἐν τῇ πατρίδι τυραννίδα. Τυραννίδα δὲ αὐτῆς, ἐν παντὶ τῷ πρῶτῳ τυραννίδος κατέλυτον 7 πρῶτον...

in his ego me consultationibus exercens, & differens in utramque partem tum Græcè, tum Latine, & abduco...

CICERO ATTICO, S.

NATALI dietuo scripsisti epistolam ad me plenam consilii, summæque cum benevolentia, tum etiam prudentia: eam mihi Philotimus possitidit, quam à te acceperat, reddidit.

11. quem habebunt exitum? 14. Et omitto causam

M. m. m. 3. rei-

1. Α παρρησιαστος) Minime liberam, imprudicam, & reprehensibilem licentiam carentem. 2. Α τρωιδιστος) Ita Vici. correxit vulg. ἀεμφοιστος.

carissimarum personarum rationem habeat, dimissis adversus potentem concertationibus pro rep. 7. Πρῶτον κατέλυτον) Ita reposuit Bos ex veteribus suis edicis Vici. κατέλυτον πειρατῶν.

reipubl. quam ego amissam puto cum vulneribus suis, tum medicamentis iis, quae parantur. de Pompejo quid agam? cui plane? (quid enim hoc negem?) successi. *ΕΥΜΕΡΕΝΙΜ* causa eventorum magis movent, quam ipsa eventa, haec igitur mala, (quibus) majora esse quae possunt? considerans, vel potius iudicans ejus opera accidisse & culpa, inimicior eram huic, quam ipsi Caesari. ut majores nostri sanctiorem diem esse voluerunt Alienis pugnae, quam urbis captae; quod hoc malum ex illo, itaque alter religiosus etiam nunc dies, alter in vulgus ignotus; sic ego, decem annorum peccata recordans, in quibus inerat ille etiam annus, qui nos & hoc non defendente, ne dicam gravius, afflixerat; praesentisque temporis cognoscens temeritatem, ignaviam, negligentiam, succensebam. sed ea jam mihi exciderunt. beneficia ejusdem cogito; cogito etiam dignitatem, intelligo, seriùs equidem, quam vellem, propter epistolas sermonesque Balbi; sed video plane, nihil aliud agi; nihil actum ab initio, quam ut hunc accideret. ego igitur si quis apud Homerum, cum 4 ei & mater & ea dixisset.

5 *Ἀντίχα. ὃ τὴν ἴψην μὲν Ἐκτοῦ πῆμα ἔτιμωσεν,*
matri ipse respondit,

6 *Ἀντίχα. πειθαίλω, ἐπεὶ οὐκ ἔγχεμαι ἐπίτην*
Κρεοῦ ὀφθαλμῶν; quid, si non *ἐπίτην* solum, sed etiam *ὀφθαλμῶν*? adde, tali vito, talem causam agentis: 7 & ego vero haec officia mercanda *vita* puto. optimatibus vero tuis nihil confido, nihil jam ne iuservio quidem, video, ut te huic dent, ut daturi sint. quidquam tu illa putas fuisse de vultudine decreta municipiorum praesentis de victoria gratulationibus? timent, inquires. at ipsi tum se timuisse dicunt. sed videamus, quid actum sit Brundisii, 8 ex eo fortasse mea consilia nascuntur, aliaque litte-

CICERO ATTICO, 5.

Nos adhuc Brundisio nihil. Roma scripsit Balbus, putare iam Lentulum cos. 9 transmisisse, nec eum a minore Balbo conventum; quod is hoc jam Canusii audisset: inde ad se eum scripsisse: cohortesque sex, quae Albae fuissent, ro ad Curium via Minucia transisse: id Caesarem ad se scripsisse, & brevi tempore eum ad urbem futurum. 11 ego utar tuo consilio; neque me 12 Arpinum hoc tempore abdam: et si, Ciceroni meo rogam puram vim dare Arpini vellem, hanc etiam ipsam *consulationem* re-

licturus ad Caesarem. sed fortasse in eo ipso offendetur, cur non Romae potius. sed tamen, si est convenientius, hic potissimum. tum reliqua videbimus, id est & quo, & qua, & quando. Dominus, ut audio, 13 in Cossano, & quidem, ut ajunt, paratus ad navigandum; si in Hispaniam, non proba: si ad Cnzum, laudo; quovis potius certe, 14 quam ut Curtium videat; quem ego patronus aspicerem non possum. quid alios? sed, opinor, quietus sumus; ne nostram culpam coarguamus; qui, dum urbem, id est patriam, amamus, dumque rem conventuram putamus, in nos gessimus, ut plane interclusi captique simus. Scripta jam epistola, Capua litterae sunt aliaque hoc exemplo. Pompejus mare transit cum omnibus militibus, quos secum habuit, hic numerus est hominum milia xxx. & 15 consules duo, & tribuni pl. & senatores, qui fuerunt cum eo, omnes cum uxoribus & liberis. Conscendisse dicitur a. d. 14. Nonas Mart. ex ea die fuere Septemtriones venti. naves, quibus usus non est, omnibus aut praedisse, aut incendisse dicunt. de hac re litterae L. Metello trib. pl. Capuam alatae sunt ab Clodia socro, quae ipsa transit. ante sollicitus eram & angebar, 16 sicut res scilicet ipsa cogebat, cum consilio explicare nihil possem: nunc autem, postquam Pompejus, & consules ex Italia exierunt, non angor, sed ardeo dolore:

17 *οὐδὲ μοι ἤτοι*
ἔμπροσθεν, ἀλλ' 18 ἀλαλὸν κτημεν;

non sum, inquam, mihi crede, mentis compos; tantum mihi dedecoris admisisse video. 19 Mene non primum cum Pompejo, qualicumque consilio uso, deinde cum bonis esse, quamvis causa temere instituta? praesertim cum ii ipsi, quorum ego causa timidus me fortunae committebam, uxor, filia, Cicerones pueri, me illud sequi mallent? hoc turpe, & me indignum putarent? nam Quintus quidem frater, quidquid mihi placeret, id rectum se putare aiebat, id animo aequissimo sequebatur. tuas nunc 20 epistolas a primo lego. haec me paullum recreant. primae monent & rogant, ne me proiciam. proximae te gaudent ostendunt, me remansisse. eas cum lego, minus mihi turpis video, sed tam diu, dum lego: deinde emergit rursus dolor. & *αἰγροῦ φωνησίου*, quam obrem obsecro te, mi Tite, eripe mihi hunc dolorem, aut minue saltem, aut consolatione, aut consilio, aut quacumque te poteris: quid tu autem possis? aut quid homo quisquam? 21 vix Deus jam.

1. Quid enim hoc argens? successi. Volg. quid enim argens? successi.
2. Haec non defendente. Ab impressis abest negatio, quam ex conjectura reposuit Vict. Ant. Augustin. & Mal. legunt, *haec non defendente*, quam lectionem valde probat Jun.
3. Si quis apud Homerum? Faern. legebat, sicut apud Homerum. In additione pronominis, sicut *ἔγχεμαι*. Veri. vero sic totum locum legi placeret, *ἔγχεμαι* quidem. Et.
4. Ex mater & ea dixisset. Deerat hic Homeri versus prouuntiatus a Theclide, quem Vi& restituit.
5. *Ἀντίχα.* Statim enim tibi deinde post Hectorem mors parata.
6. *Ἀντίχα πειθω.* Vitam statim moriar, posteaquam non eram sollicitum interficere, ut opem laturus.
7. *Ex ego vero haec officia mercanda vita puto.* Ex antiquiore suo exemplari hanc lectionem eruit Victor. quam & Germani protulerant, sed verbum, *vita*, omiserant. Hic autem Faern. delet conjunctionis notam, quae vulgo verant ante Victoris *verba* haec officia, *vita* concludenda *vita* puto.
8. *Haec est fortasse mea consilia nascuntur.* Veteres libri, Bol. Lamb. Jun. ea *consilia*, rectissime & secundum mentem Jun. Lamb. legi malit, *vix consilia*, vel *aha consilia nascuntur*.
9. *Non abdam.* Haec epist. vulgaris unicum cum superiore constituit, si quidem illi in *ediac* appingitur.
10. *Arpinum ipse.* Faern. ex *transmisisse* me, quod est in mss. libris faciebat,

transmisisse me.
11. *Ad Curium via Minucia.* Ita ex antiquis suis Bol. Vi& verò legit *ad Curium Minucia*, quam antea legebat, *ad Curium via Minucia* hunc sequuti sunt Torn. l. Advers. c. 21. & Lamb. Man. Faern. & Mal. ex Hor. legunt, *Minucia*, sed & hic & apud Horat. *Minucia* legendum esse ostendit Bol. Ceterum pro *Curium*, *Curium* habet liber Bell.
12. *Ego utar.* Vulg. *utar*.
13. *Arpinum.* Vulg. in *Arpinum*.
14. *In Cossano, & quidem.* Vulg. in *Cossano* est quidem.
15. *Quam ut Curtium videat.* Sic restituit Vi& & probat Lamb. Germani legunt *Curium*, prius habebatur, *Curium*, unde prius faciebat *Curium*.
16. *Consules duo & tribuni plebis.* Dicitur, ut videtur Man. fortasse fuit glossa antecedentis verbi, aut legendum, ut homo eruditus existimat *Consules & duo tribuni plebis*.
17. *Sicut res scilicet ipsa cogebat, cum consilio explicare nihil possem.* Illi *gens* res scilicet ipsa cogebat, cum consilio possem.
18. *ἀλαλὸν κτημεν.* Ita restituit Vi& ex antiquiore suo libro, & Homeri emendatis codd. antea legebat, *ἀλάλην*.
19. *Mene non primum.* Vulg. *me non primum*.
20. *Epistolas a prima.* Ita est in omnibus Bossii codd. quidam legendum censent, a prima.
21. *Vix Deus &c.* Coa. Torn. habet, *vix Deus Jam equidem*.

Jam, equidem illud melior, quod tu mones sperasque fieri posse; ut mihi Caesar concedat, ut absum, cum ali-

I τὴν πρὸς τὸν Ἰερρυμίου.

sed acta ne agamus: reliqua paremus. me adhuc hęc duo fefellerunt, initio spes compositionis, qua facta volebam a uti populari vita, sollicitudine senectutem nostram libe-

CÆSAR IMP. S. D. CICERONI

IMP.

UM Furnius nostrum tantum vidissem; neque loqui, neque audire a me commodo potuissem; properarem, atque estem in itinere, transisset jam legionibus; pręterire tamen non potui, quin et

CICERO ATTICO, S.

7 CAIPSERAM ad te epistolam, quam darem IV. ID. Scedo die is, cui dare volebam, non est profectus. venit autem eo ipso die 6 ille celeripes, quem Salvius dixerat: attulit uberrimas tuas litteras, quę 7 mihi quiddam quasi omnimoda restitularunt. recreatum enim me non queo dicere. sed planę τὸ σωτζερον effecisti. ego enim non jam id ago, mihi crede, ut prospero exitu consequar: sic enim video, nec duobus his vivis, nec, hoc uno, nos unquam remp. habituros. ita neque de otio nostro spero jam, nec ullam acerbitatem recuso. unum illud extimecebam, ne quid inperiter facerem, vel dicam, jam effecissem, sic ergo habeto, salutatis te mihi litteras misisse: neque solum has longiores, quibus nihil potest esse explicatius, nihil perfectius, sed etiam illas breviores, in quibus hoc mihi longuissimum fuit, consilium factumque nostrum a Sexto probari: pergratumque mihi tu fecisti, a quo diligenti me, & quid rectum sit, intelligi, scio. Longior verò tua epistola non me solum, sed meos omnes agritudine le-

vavit. itaque utar tuo consilio, & ero in Formiano: ne aut ad urbem ἀπαύνησις mea animadvertatur; aut, si nec hic, nec illic eum videro, devitatum se à me putet. Quod autem suades, ut ab eo petam, ut mihi concedat, ut idem tribuam Pompejo, quod ipsi tribuerim; id me jam pridem agere intelliges ex litteris Balbi & Oppil: quarum exempla tibi misi: nisi etiam Cæsaris ad eos sana mente scriptas; quo modo in tanta insaniam. sin mihi Cæsar hoc non concedat; & video tibi placere illud, me πολιτδμῶς de pace suscipere: in quo non extimesco periculum. cum enim tot impendant, cur non honestissimo, & deprecisci velim; sed vereor, ne Pompejo quid oneris imponam;

10 μή μοι γοργονίου κεφαλῶν δεινόο τιλῶρον intorqueat. mirandum enim in modum Cæcus nos ter Sullant regni similitudinem concupivit. 11 εἰ δὲς σὺ λίγω, 12 nihil ille unquam minus obcuretulit. cum hoene igitur, inquis, esse vis? beneficium sequor, mihi crede, non casuam, ut in Milone, utim, sed hætenus. Causa igitur non bona est? immo optima: sed agetur (memento) fœdissimę. primum, consilium est, suffocare urbem, & Italiam fame; deinde, agros vastare, utere, pecuniis locupletum non abstinere. sed, cum eadem metum ab hac parte; si illinc beneficium non sit, rectius putem quidvis domi perpeti. sed ita meruisse illum de me puro, ut ἐξαεργῶς crimen subire non audeam, quamquam à te ejus quoque rei iusta defensio est explicata. De triumpho tibi assentior: quem quidem totum facile & libenter abjecero. egregię probo 13 forę, ut, dum agamus, 14 ο πλῆς ὀργῶν obrepit: si modò, inquis, satis ille erit fitimus, est firmior etiam quàm putabamus, de isto licet bene speres. promitto tibi, si valebit, regulam illum in Italia nullam relicturum. tene igitur socio? contra me hercule meum iudicium, & contra omnium antiquorum auctoritatem: nec tam ut illa adjuvem, quàm ut hæc ne videam, cupio discedere. noli enim putare tolerabilem horum insaniam, nec uniusmodi fore. etsi quid te horum fugit? legibus, iudiciis, senatu sublato, libidines, audacias, sumtus, egestates tot egentissimorum hominum, nec privatas posse res, nec republicam sustinere. 15 abeamus igitur inde quolibet navigatione: etsi id quidem, ut tibi videbitur: sed certę abeamus. sciemus enim, id quod expectas, quid Brundisi actum sit. Bonis viris quòd ais probari, quæ adhuc fecerimus, sciri que ab iis 16 nos non profectos, valde gaudeo; si est nunc ullus gaudendi locus. De Lentulo investigabo diligentius: id mandavi Philotimo, homini forti, acrimium optimaj. Exitum est, ut tibi argumentum ad scribendum fortasse jam desit. nec enim alia de re nunc ulla scribi potest; & de hac quid jam amplius inveniri potest? sed quoniam & ingenium suppeditat, (dico me hercule, ut sentio) & amor, quo & meum

M m m 4 inge-

1. Σὺν τῷ Νῦ Ἰερρυμίου. Supplementum ex Homeri Iliad K. 2. Ἐπὶ τῷ σπῶ τῷ κορυμνῶν. Ὁ πρῶτος κέρκος ἴσ. duobusque simul ennotat alter alterum prætere: sed cogitando, qui ē re forte. 3. Ὁ πρῶτος κέρκος ἴσ. sic in iudicio sententiam nullam liberavit. Sic edidit Dec. Bol. vulg. qua facta videtur, vel ut alii, videtur, ut populari opte sollicitudine sententiam nostram liberavit; loco Vict. & Manut. se modo non posse fatentur. Panag. teste Lamb. sic rest. tuera conatus obvia facta ut populari ut mea, videtur scilicet, ut sententiam nostram liberavit. Lamb. q. videtur, uti populari mea. 4. Ἰερρυμίου. Pompejo scilicet cedam. Arbitrat. legendum Lamb. non in quo, quod & aliis videtur. 5. Meo in modo potuissem properarem. Ita Lamb. & Bol. ex codd. Mem. Mal. Tam. Ceul. & Doc. vulg. me commode potuissem properarem. 6. Egi hoc & feci sap. Vulg. & si hoc effecim & feci. 7. Ille celeripes. Codex Torn. habet, ille celeriter pergratum. 8. Mihi quiddam quasi omnimoda restitularunt. Hęc est scriptura Dec. curia lectio: velt: quædam exstant in Torn. & V. & in illo quidem in hunc modum, quædam quædam quædam quædam restitularunt; in hoc vero in quædam quædam quædam quædam restitularunt. Adria. Torn. J. L. & spon-

10. Tibi placere obcuretulit. Illud, abest à vulg. 11. Deprecisci. Vulg. deprecisci. 12. Μή μοι γοργονίου κεφαλῶν δεινόο τιλῶρον. Ne mihi Gorgonem caput horrendi & gravis monstri. 13. Εἰ δὲς σὺ λίγω. Ex antiquis exemplaribus sic rescriptit Vict. prius vulgabat. εἰδὲς σὺ λίγω. 14. Νihil ille unquam minus. Vulg. nihil inquam, ille minus. 15. Vere ut dum agamus. Mal. iudice Bol. reposuit Mal. & hunc sequuntur Lamb. ut dum agamus. 16. Ο πλῆς ὀργῶν. Navigatio tempestiva. Hęc emendati debetur Vict. antea legebatur ὀργῶν ὀργῶν. 17. Abeamus igitur inde. Verbum, inde à libro Est abest, & ut optinator Man. recte abest. 18. Nis non profectus. Ita Dec. conjecturam verò Man. adjuvat Torn. qui habet, non profectus vulg. non profectus.

ingenium incitatur; perge, ut facis, & scribe, quantum potes. In Epirum quod me non invitatis, comitem non molestum, subitatorcor: sed vale, nam, ut tibi ambulandum, ungendum, sic mihi dormiendum. etenim litterarum mihi omnium attulerunt.

CICERO ATTICO, S.

7 **C**ENANTIBUS pridie Idus nobis, ac noctu quidem, status a te epistolam brevem attulit. De L. Torquato 3 quod modo quæris, non modo Lucius, sed etiam Aulus profectus est; 5 alter multos D. de Reatinorum corona quod scribis, molestè fero in agro Sabino semen fieri prescripiam. 6 Senatores multos esse Romæ, nos quoque audieramus, æquid, potes dicere, cur exierint? in his locis opinio est, conjectura magis, quàm nuntio, aut litteris. Casarem Formis a. D. XI. Kal. Iogre, hic ego velleum habere Homezillam illam Minervam simulatam Mentonem eam dicerem.

7 *Mislog, πῶς τ' ἀγ' ἴα, πῶς τ' ἀγ' ἴα, πῶς τ' ἀγ' ἴα*; nullam rem unquam difficulte mihi cogitavi, sed cogito tamen 3 nec erio, ut in malis, imperatus sed cura, ut valeas. puto enim diem tuum heri fuisse.

C. S. SAR. OPIO CORNELIO S.

GAUDEO mehercule vos significare litteris, quam valde probetis ea, qua apud Corinthis sunt gesta, consilio vestro utar libere, & hoc libentius, quod mea sponte, facere constitueram, ut quàm levissum mihi probarem; & P. Pompeium, ad eam operam, ut reconciliarem, sentimus hoc modo si possumus omnium voluntates arce prarare, & diuturna videria uti: quoniam reliqui crudelitate odium effugere non poterunt, neque vobiscum deus se tenere, præter unum L. Sullam, quem mihi tantum non sumus. huius NOVA sita erit vincendi; ut nisi, ordinem & liberalitate non munuscula id quomodo admodum fieri possit, nulla mihi mentem venient, & multa reperiri possunt. 8 De rebus, rogo vos, ut cogitationem suscipiat. 9. Magrum, Pompeii præfictum, deest heredi. 9. Sicut a meo instructio usu facta, & exiis statim in sum facit jam duo præficti Sabium Pompeii in meam potestatem venerunt, & a me missi sunt, si volent grati esse, debent Pompeium hortari, ut malis mihi esse amicus, quam huius qui & illi, & mihi semper fuerunt inimici usum: quorum amicitiam esse durum est, ut vestri, in hunc statum per veniat.

BALBUS CICERONI IMP. S.

10 **S**V. B. E. Postquam litteras commutavi cum Oppio ad te dediti, ab Casare epistolam accepi, cuius exemplum tibi misisti, ex quo bus perspicere potes, quam tu in concordiâ, & Pompeium reconciliare, & quam remotus sit ab omni crudelitate: quod cum sentire, ut debes, valde gaudeo. De te & tua fide, & pietate, idem mehercule, mihi Cicero, sentio, quod tu 3 non posse tuam jamam & officium sustinere, ut contra eum arma ferat, a quo tantum beneficium te accepisse prædicat. Casarem eisdem probaturum exploratum, pro singulari opus huius amicitie, habere: eique cumulatim sine satif. Eturion te certe scio, cum nullam partem belli contra eum suscipias, neque solus eius adversarius fueris. atque hoc solum in te tolli & tanto viro, satis habebit, sed etiam mihi ipsi, sua 11 concessit voluntate, ne in tu sustulisti, quia contra Lentulum, aut Pompeium futura esset; quorum beneficium maxima haberem: sibi quoque satis dixit, 1 si roga

tu urbana officia sibi præfictissim; qua etiam illi, si vellent præstare possent, itaque nunc Romam omnia negotia Lentuli procurrer, sustinere; meumque officium, fidem pietatem huius præficti, sed mehercule 13 rursus jam abjectam composui, ut si spem non desperatissimam esse puto; quoniam Casare est ea mente, qua optare debemus, hæc re, mihi placeat, si tibi videtur, ut ad eum scribere, & ab eo præfictum potest, ut petisti a Pompeio, me quidem approbans, temporibus Miloniam. præficta (si Casarem binerent), cum prius tua dignitate, quam sua utilitate rationem habuerim. Hæc quàm prudenti tibi scribam, nescio, sed illud certe scio, me ab singulari amore ac benevolentia, quam unquam scribo, tibi scribere: quod te (ita, incolumi Casare, moriar) tanti facti, ut pauca: aque ac re cari habeam, De hac re cum aliquid constitueris, velam mihi scribis, nam non mediocriter laboro, ut utrique ut vis, tam benevolentiam præficta possis: quam mehercule te præfictum confido. Ita ut valeatis.

BALBUS, ET OPIUS, D. M.

CICERONI.

NEDUM hominum humanum, ut nos sumus, sed etiam amplissimum virorum CONSILIA ex eventu, non ex voluntate, a plerisque probari solent, tamen frece tua humanitate, quod verissimum nobis videtur, de eo, quod ad nos scripsisti, tibi consilium dabimus: quod si non fuerit prudens, 14. ut certe ab optima fide, & optimo animo præfictum. 15. Nos, nisi id, quod nisi o iudicio Casarem facere oportere existimamus, ut simul Romam venies, agas de reconciliatione, gratie sue, & Pompeii, id unum salutarum ex ipso cognovissimus, & hortari desistemus, ut velle in rebus interesse, quod iudicium, & maiore cum dignitate per te, qui utriusque es cognovissimus, res tua consistere, aut si ex committaripotamus Casarem id non salutarum, & cum velle cum Pompeio bellum gerere, seremus; nunquam tibi suaderemus, contra hominem, optime de te merentem, arma ferere; facti te semper eravimus, ne contra Casarem iugaret, sed cum iugaret, quid salutaris Casar sit, magis optari, quam sine possumus; non possumus, nisi hoc; non videtur eam tuam esse dignitatem, neque silem omnibus cogitamus, ut contra alterutrum, cum utriusque sit maximum necessarium, arma ferat; & hic non dubitamus, quin Casar pro sua urbanitate maxime se probaturus, nos tamen (si tibi videtur) ad Casarem scribemus, ut nos, certiores faciat, quid in hac re aditus sit, a quo se erit nobis scripsimus, statim, qua sententiam, ad te scriberemus: & tibi fidem faceremus, nos ea suaderet, quam tibi videtur tua dignitas, non Casarem illone, esse utilissima; & hoc Casarem pro sua indulgentia in suis probaturum putamus.

CICERO ATTICO S.

TRIS epistolas tuas accepi postidie Idus. erant autem 6 TRIV. III. pridie Idus datae. igitur antiquissimæ cuique primum respondebo. Assentio tibi, ut in Formiano potissimum commoret: 14. etiam de supeto mari, 17 palpatiboque ut antea ad te scripsi, & quoniam modo 18 possim, voluntate ejus, nullam reipub. partem attingere. Quod laudas, quia oblivisci me scripsi ante facta, 18. & delicta nostri amici: ego vero ita facio, quin ea ipsa, qua a te commemorantur secus ab eo in me ipsum facta esse, non memini: tanto plus 20 ad me valere beneficij gratiam, quam injuria dolorem, volo, faciamus igitur, ut censes, collig.

2. Quamvis potes, Torn. quantum potest unde Lamb. conjicit, quantum potes est.
3. Canonibus pridie Idus. Il. Idus reponit Lamb. Mal. & eod. Mem. Torn. que sequitur Ceterum hæc epistolam libris veteribus à superioribus non separant.
4. Quod in me quaeris. Vulg. quid in me quaeris.
5. Aulus. Ita reperit V. V. pro eo quod antea legebatur, Paulus.
6. Aulus malit. D. Et hoc à Dec. Bos in nullo m. l. electionem vulg. ubi malit. reperit in Torn. erat, alibi malit. nota D. aberrat.
7. Reatiorum mulier. Antiquitate erat quædam lib. sic emendat V. V. & e. it. spuriam. huius lectio onem, id est, nonnulla.
8. Mislog, πῶς τ' ἀγ' ἴα. Mentor, quoniam modo ad eam, & quoniam modo ad eam labor ipsam.
9. De rebus. Vulg. de his rebus.
10. Sicut a meo instructio usu facta, sed ex meo instructio, docet m. f. Pal. rec. sicut in bene. al. l. l. l.
11. S. V. B. E. Lambin. & Rosica legunt, R. v. i. u. m. sequenti, sed & idem

conjecerat etiam Man. nisi quod E. omiserat.
11. Concessit voluntate. Sic Lamb. & Bos. ex m. f. vulg. benitate.
12. Si rogas ut valeas esse. Vulg. rogas ut valeas.
13. Reipub. iam abjectam. Vulg. rursus iam abjectam.
14. Assentio ab optima. Vulg. et certe ab optima.
15. Nos, nisi id, quod nostro iudicio. Codd. Memm. neque, ut, habentia ne. ut id. verum, men. id. funditus quidem delect Lamb. os, autem retinet, quia in alijs. b. ris reperitur.
16. Etiam de supeto. Ita m. f. unus V. f. vulg. & sem.
17. Palpatibus. Hæc est scriptura Dec. Bell. & Cavalc. Aliorum lib. palpatibus, ex quo Casarem palpatibus faciebat, vulg. palpatibus. Man. legi, palpatibus, ut ante ad te scripsit, quoniam mehercule. Lamb. ferè ita nisi quod particula, ut, omittit.
18. Pispum. Ita Facin. antea habebat pispum.
19. Et delicta nostri amici. Vulg. & delicta nostri amici.
20. Ad me valere. Vulg. ad me valere.

umquam aliud in alio peccare destitit. nihil interim 1 ad me scribere, nihil nisi fugam cogitare. quid quaeris? sicut 2. *ὁ τοῖς ἐρωτηγῆς* 3 alienant ruri immundæ visu, illis unde unde decor sit: sic me illius fugæ negligentiaque deformitas avertit ab amore. nihil enim dignum faciebat, quare ejus fugæ comitem me adjungerem. nunc emergit amor; nunc desiderium ferre non possum; nunc mihi nihil libri, nihil litteræ, nihil doctrina prodest: 4 ita dies & noctes, tamquam avis, illâ mare prospecto; evolare cupio. 5 DO, DO poenas temeritatis meæ: etsi quæ fuit illa temeritas? quid feci non consideratissimè? si enim nihil præter fugam quaereretur, fugissem libentissime: sed genus belli crudelissimi & maximi, quod nondum vident homines, quale futurum sit, perhorruî quæ minæ municipiis? 6 quæ nominatim viris bonis? quæ denique omnibus, qui remansissent? quàm crebro illud, *Sulla posuit, ego non potero?* mihi autem hæserunt illa; MALB Tarquinius, qui Porcianam, qui Octavium 7 Mamiliam contra patriam; impiè Coriolanus, qui auxilium petiit à Volscis; rectè Themistocles, qui mori maluit; nefarius Hippias, Pisistrati filius, qui in Marathonis pugna cecidit, arma contra patriam ferens, at Sulla, at Marius, at Cinna rectè, immo jure fortasse sed quid eorum victoria crudelius? quid funestius? hujus belli genus fugi, & eo magis, quod crudeliora etiam cogitari, & parari videbam. me, quem nonnulli conservatorem istius urbis, & quem parentem esse dixerunt, Getaurum, & Armeniorum, & Colchorum copias ad eam adducere? me meis civibus famem, vastitatem inferre Italia? Nunc primum mortalem esse, deinde etiam multis modis posse extinguî cogitabam: urbem autem, & populum nostrum servandum ad immortalitatem, quantum in nobis esset, putabam; & tamen spes quædam me obtentabat, fore, ut aliquid conveniret potius, quàm aut hic tantum sceleris, aut ille tantum flagitii admitteret. 9 alia res nunc tota est, alia mea. Sol, ut est in tua quadam epistola, excidisse mihi è mundo videtur. Ut *ἀγρον*, dum anima est, spes esse dicitur; sic ego, quoad Pompejus in Italia fuit, sperare non destitit. 10 hæc, hæc me fecerunt; & ut verum loquar, ætas jam à diuturnis laboribus devexa ad otium, domesticarum me rerum delectatione mollit. nunc, 11 si vel periculose experiendum erit, experiri certe, ut hinc avoleam, ante oportuit fortasse. sed ea, quæ scripsisti, me tardarunt, & auctoritas maxime tua. nam cum ad hunc locum venissem, 12 evolvi volumen epistolarum tuarum, quod ego sub signo habeo. serivoque diligentissime, erat igitur in ea, quam x. Kalend. Febr. dederas, hoc modo, SED VIDEA

MVS. ET CNAEVS quid agat, & illi rationes quas sum statueret. Quod si iste Italianam relinquet; faciet omnino male, & ut ego existimo, ΑΛΟΓΙΣΤΩΣ: sed non demum consilia nostra commutanda erunt. Hoc scribis post diem quartum, quam ab urbe discessimus. deinde VII. Kalend. Febr. ΤΑΝΤΥΜΜΟΔΟ Cnaeus nosser, ne, ut verbis ΑΛΟΓΙΣΤΩΣ reliquis, sic Italianam relinquat. eodem die das alteras, quibus mihi consulenti planissime respondes. est enim sic, SED VENTO ad 13 consultationem. Tunc si Cnaeus Italia eodem in urbem redeundam puto: 14 qua enim finis peregrinationis? hoc mihi planè hæsit: & nunc ita video, infinitum bellum, 15 junctum miserissima fuga; quam tu peregrinationem 16 *ἄποδοξον* Sequitur *ἄποδοξον*; VI. Kalend. Februar. ΕΓΟ ΣΙ Pompejus manet in Italia, nec res ad passionem venit, longius bellum puto fore: si Italianam relinquit, ad posterum bellum ΑΣΠΙΟΝΔΟΝ strus existimo. Hujus igitur belli ego particeps & socius & adiutor esse cogor; quod & *ἀσπιδον*, & cum civibus. Deinde VII. Idus Februar. cum jam plura audires de Pompeji consilio, concludi se epistolam quandam hoc modo, ΕΓΟ QUIDEM TIBI NON SIM AVΤΟΡ, si Pompejus Italianam relinquit, te quoque profugere. Summo enim periculo facies, nec Reip. proderis; cui quidem posterius poteris prodesse si manseris. Quem *Φιλότητες*, ac *παλιγγυ* hominis prudentis 17 & amici, tali admonitu, non moveret auctoritas? Deinceps III. Idus Februar. iterum mihi respondes consulenti sic, QVOÐ quaeris à me, & fugam nec fidam, an moram desadam utiliorem putem: ego vero in presentia subitum discessum, & præcipuum profugionem cum tibi, tum ipsi Cnao inuisilem & periculosam puto. & satius esse existimo, vos dispersitos, & in speculis esse, sed modicus fidus 19 tempore nobis puta esse de fuga cogitara. Hoc tunc Cnaeus noster biennio ante cogitavit; ita Sullaturit animus ejus, & 20 proscripturum diu. Inde, ut opinor, cum tu ad me quædam 21 *ἄπικώτερον* scripsisses, & ego mihi à te quædam significari puto stem, ut Italia cederem; detestaris hoc diligenter XI. Kalend. Mart. 160 vero nulla epistola significavi, si Cnaus Italia cederet, ut tu unquam cederes: aut, si significavi, non dico finis inconstans, sed demem. In eadem epistola alio loco *κίηηη* relinquitur, nisi fuga: cui te socium nevisquam puto esse oportere, nec nunquam putavi. Totam autem hanc deliberationem evolvis accuratius in litteris XIX. Kalend. Mart. datis. Si M. Lepidus, & L. Volcatius remanent, manendum puto, ita ut, si saluus sit Pompejus, & consisterit alicubi, 22 hanc *ἄπικώτερον* relinquat, & te in certamina vinci cum illo facilius patiaris, quam cum hoc in ea, qua persipia

1. Ad me scribere. Locum hunc correxit Manutius ex antiquo libro Alberti Ferni, cum antea scriberet, legere, quod retinet Junius.
 2. *ὁ τοῖς ἐρωτηγῆς* alienantur immundis. Perplacet Cr. Dous-quejo Lamb. alienant, quod orationis *ὁμοιωσις* parte flagitat.
 3. Alienant ruri immundæ visu, unde unde unde decor sit. Ita Decuratus Bofius, nisi quod unde non geminatur. Lambinus etiam legit alienant in ceteris sequitur vulgatam scripturam quæ habet, alienantur immundæ, infulse, indidra. Junias ex mss. duobus Palat. restituit, alienantur, ut immunde, infulse, undecere sit. corruptam lectionem sui hanc refert Victorius, alienantur immunde, infulse unde decere sit.
 4. Ita dicitur etiam in Vulg. itaque.
 5. Do, do poenas. Alterum do deest in vulgatis.
 6. Quæ nominatim. Ita restituit Victorius, ex corrupta antiquioris sui scriptura, quæ erat nominatim etiam. Vulg. ante Victorium, quæ nominatim.
 7. Mamiliam. Vulg. Menilium.
 8. Quam parentem. Putat legendum Lambinus, quem patriæ parentem.
 9. Alio tunc nota tibi, alia mea. Libris suis auctoribus ita scribit Bofius. Lambinus, Memm. Malalp. Tornæf. sequens edidit, aliam meam; mallet tamen sic legi, alia res publica nunc causa est aliam meam.
 10. Hæc hæc me fecerunt. Geminatior pronomen hæc in Scidis & Tornæf.
 11. Si vel periculose. Ita Decuratus; Tornæf. vero, sine periculo, unde conjecerat ipse Lambinus, si vel, etc. Manutius & Fabricius cor-

rigant, si vel periculo; Manutius etiam existimat posse legi, si vel periculo. Manutius legebat ex veteribus libris nonnullis, non si vel cam periculo; Vulg. pro periculo.
 12. Evolsi. Lambinus legit, evolvi.
 13. Consultationem. Tunc, si Cnaus. Vulg. consultationem tuam. Si Cnaus.
 14. Quæ enim finis. Vulg. qui enim finis.
 15. Junctum miserissima fuga. Vulg. miserissima fuga.
 16. *ἄποδοξον*. Ita restituit Victorius, pro eo quod habebatur prius, *ἀποδοξον* appellat.
 17. Et amici, tali. Legendum forte videtur Lambino, amici talis, etc.
 18. Fugam nec fidam, an moram desadam. Bofius hæc partim conjectura, partim ex Decur. & Crisell. emendavit, videtur Turnebus lib. 1. Advers. cap. 21. vulg. fugam nec fidam, an moram desadam. Besfartius & Cavalcanus libri, pro desadum, habent desadam; unde conjicit Manutius, fugam nec fidam, an moram desadam. Ionius mutatione ferè nullas ex (ut ait) mss. Palat. sic legit, fuga nec fidam, an moram desadam, an moram desadam, an moram desadam.
 19. Tempus. Ant. August. & Manutius rectius ducunt, tempus.
 20. Proloquens diu. Vulg. proloquens jam diu.
 21. *ἄπικώτερον*. Debetur & hæc correctio Victorio; antea legebatur *ἀπικώτερον*.
 22. Hanc *ἄπικώτερον*. Hæc quoque emendatio est Victorii; prius erat hæc *ἄπικώτερον*.

vine futura, colluvie regnare. Multa dis putas huic sententia convenientia. inde ad extremum. Quid si, inquit, Lapidus & Volcanus discedunt? Plano ΑΠΟΡΩ. Quod evenitur, & quod egeris, id ΣΤΕΡΚΤΕΟΝ putabo. Si tum dubitares, nunc certe non dubitas, istis manentibus. Deinde in ipsa fuga y. Kal. Mart. INTEREA non dubito, quin in Formiano mansurus sis. commodis: me enim τὸ μέλλον ibi κρηδύουσι: A. D. Kalend. Mart. cum ille quintum jam diem Brundisii esset, τὴν poterimus deliberare, non scilicet integra re, sed certe minus infraacta, quam si una profecturus es. Deinde iv. Nonas Mart. 2. ἄπο τῶν ληΐων cum breviter scriberes, tamen ponis hoc, CRAS scribam plura. Et ad omnia, hoc tamen dicam, non pariete me consilii de tua mansione: Et, quamquam magna sollicitudinis, tamen, quia minus mali puto esse, quam in illa professione, maneo in sententia, Et gaudeo te mansisse. Cum vero jam angerer, & timerem, ne quid a me dedecoris esset admittum; iii. Nonas Mart. TAMEN, te non esse unum cum Pompejo, non sero moleste. postea si opus fuerit, non eris difficilis; Et illi, quoquo tempore fiet, erit ἀσφάλεια, sed hoc ita dico si tuo, quia ratio me invidium fecit, eadem cetera ageat, sincere, temperate, prudenter; valeo videro, & consideratus utilitatis nostra consulero. vii. Idus Mart. scribis Peducco quoque nostro probari, quod qui erim, cuius auctoritas multum apud me valet. His ego tuis scriptis me consolor, ut nihil a me adhuc delictum puntem, tu modo auctoritatem tuam defendito; 3. adversus me, nihil opus est: sed consicis ego aliis, ego, si nihil peccavi, reliqua tuebor. ad ea tute hortare, & me omnino tua cogitatione adjuva. Hic nihil dum de reditu Caesaris audiebatur. Ego his litteris hoc tamen profeci; perlegi omnes tuas, & in eo acquievi.

CICERO ATTICO, S.

EXTREMUM nostrum scis Puteolis esse: quod cum dixeret quodam esset auditum, qui se diceret eum in Appia: cum is paululum lecticam aperuisset, cognosse, & illi vix verisimile, nisi tamen Puteolos pueros, qui pervestigarent, & ad eum litteras. inventus est vix in hortis suis se occultans, litterasque mihi remisit, mirifice gratias agens Caesari: de suo autem consilio C. Cacio mandata ad me dedisse. eum ego hodie expectabam, id est 6. xiiii. Kal. April. Venit etiam ad me Marius 7. Quinquatribus, homo ihercule, ut mihi visus est; temperatus & prudens: & existimatus quidem est semper auctor otii. quam ille hanc non probare mihi quidem visus est: quam illam tuam, ut tu appellas, timere: huic ego in multo sermo-

ne epistolam ad me Caesaris ostendi, eam, cuius exemplum ad te antea misi; rogavique, ut interpretaretur, quid esset, quod ille scriberet, consilio meo si uti velle; gratia, dignitate, opererum omnium, respondit se non dubitare, quin & opem, & gratiam meam ille ad pacificationem quaereret. utinam aliquid in hac miseria Reipub. πολιτικῷ opus efficeret & navare mihi liceat. Marius quidem & illum in ea sententia esse confidebat, & se auctorem fore pollicebatur. Prædie autē apud me Crassipes fuerat, qui se pridie Nonas Mart. Brundisii profectum, & atque ibi Pompejum reliquisse dicebat: quod etiam, qui xix. Idus illinc profecti erant, nuntiabant: illa vero omnes, 9. in quibus etiam Crassipes, 10. qui prudentia potius attendere, sermones minacis, inimicos optimatum, municipiorum hostis, meras proscriptio- nes, meros Sullas: quæ Luccejum loqui? quæ totam Græciam? quæ vero Theophanem? & tamen omnis spes salutis in illis est; & ego excubo animo, nec partem ullam capio quietis; & ut has pestes effugiam, cum dissimillimis nostris esse cupio, quid enim tu illic Scipionem, 11. quid Faustum, quid Libonem prætermisurum sceleris putas? quorum CREDITORES convenire dicuntur, quid eos autem, cum vicerint, in civis effecturos? 12. quam verò μακροβυζίας Cnæi nostri esse? nuntiant Ægyptum, & Arabiam ὁδοίμεθα, 13. & Μεσοποταμίαν cogitare, Hispaniam abiecit, monstra narrant; quæ salia esse possunt, sed certe & hæc perditæ sunt, & illa non salutaria. Tuas litteras jam dedidero. 14. post fugam nostram numquam jam nostrum earum intervalum fuit. Misi ad te exemplum litterarum mearum ad Caesarem; quibus me aliquid profecturum puto.

CICERO IMP. S. D. CÆSARI IMP.

Vtlegi tuas litteras, quas à Furnio nostro acceperam, in quibus mecum agebas, ut ad urbem essem, se velle uti consilio & dignitate mea, minus sum admiratus: de gratia & de ope quid significares, necum ipse quaerebam: spe tamen deducebam ad eam cogitationem, ut te pro tua admirabili ac singulari sapientia de otio, de pace, de concordia civium agi velle arbitrarer. Et ad eam rationem existimabam satis aptam esse naturam & personam meam, quod si ita est; & si qua de Pompejo nostro tuendo, & tibi ac Reip. reconciliando cura te attingit; magis idoneum, quam ego sum, ad eam causam profectio reperietur: neminem: qui & illi semper, & Senatui, cum primum posset, pacis auctor fuit, nec sumis armis, belli ullam partem attingi; iudicavitque eo bello te violari, contra cuius honorem, populi Romani beneficio concessum, inimici, atque invidi niterentur, sed ut eo tempore non modo 15. ipse fautor dignitatis

1. Στερκτίον.] AEqui bonique consulendum. Vulg. στεργτίον.
 2. Ἰπὸ τῶν ληΐων.] Sub accessione febris. Sic resolu-
 Victorius ex ml. (no pro eo quod vulgabat Cō δὲ πολιοῦς πῆ.
 3. Adversus me nihil opus esset, sed consicis ego aliis.] Ita Bosius, quem
 fecit per omnia sequitur Innuius, emendat: hanc corruptam Decurati
 bellinonem, adversus me nihil opus est, consicis ego aliis. vulg. adversus me
 nihil opus est, consicis ego aliis. Lambinus veteri legit: Tu modo auctorita-
 tem tuam defendito: adversus me nihil opus est: si mihi nullum
 esse vestigium jam esse, nisi Ipeccat. &c.
 4. Tamamen.] In vulgata editione hæc epistola unicam constituit
 cum sequenti.
 5. Est vix verisimile.] Vulg. vix verisimile.
 6. xiiii. Kal. Ita Bosius ex Decuratio: vulg. xv.
 7. Quæ quinquatribus.] Hoc glossema esse putat Manutius, sed Bosius o-
 bstitit primum esse.
 8. Existimatus est quidem semper auctor otii.] Pro, auctor otii, ml. Victor
 habet, nulli otii.
 9. In quibus etiam Crassipes.] Bosianon's liber, in quibus Crassipes
 est: pro Crassipes, in Toroz. & Cro ell. Crassipes.
 10. Qui prudentia potius attendere.] Veteres libri, potius, scripsit Bosius
 pro, vulg. potius.
 11. Quæ dedidero.] Est hæc emendatio Victorii, prius ediderant, quid
 dederam.
 12. Quam verò μακροβυζίας Cnæi.] Ita restituit Victorius
 ante pro Co. legebatur, nec; vulg. quam verò fuit μακροβυζίας.

Magnus, teste Manutio, μακροβυζίας, malebat. parum apte. est
 enim μακροβυζία, longanimitas proprie, ut μάχη seu μάχη, longitudo
 Interpretatur autem Dauquejus Pompeji patientiam mon-
 stri aliquod alere, quod & Cicero metuit. Sic μακροβυζίας
 non est magnus sibi homo, sed longus, qui, & postea veteribus Aicitur.
 Neque enim Pusillum Pompeji animum notat Tullius, sed patientem
 esse, quibus moderi non potest, nisi in Ægypto aut Arabia vires firmet
 augeatque. Patientem inquam; quali modo vertit interpretes A.ctor.
 Apollol. cap. xxvi. illud S. Paulli; μακροβυζίας ἀκούει με:
 pat. enter me audias. Sed & magnam animum fas interpretari Latinius
 loquenti; idque ex variis harum Epistolarum locis, præsertim ex li-
 bro X. epist. 7. Nisi forte huic an. sicut in Pompeji an. abjectum pat. & an. ne
 omne consilium Themistocleum, &c. en. Cn. nostri μακροβυζίας.
 hæctenus Dauquejus.
 12. Et Μεσοποταμίαν.] Post, Arabiam ὁδοίμεθα ml. Bosii
 subjiciunt, & Μεσοποταμίαν, quemodo ille edendam curavit.
 13. Post fugam nostram, numquam jam nostrum earum intervallum fuit.]
 Hinc Anc. Augustinus conjiciebat, numquam jam meliorem earum inter-
 vallum fuit. Vrsino placeret magis si ita legeretur; numquam jam vestrum
 earum intervallum fuit.
 14. Ipse fautor dignitatis.] Alii libri auctor. Bosii veteres fautor; quod
 probaret Manutius si in suis existeret. Vrsino autem placet adjuver di-
 gnitatis; ut est in suo ml. 3. Ide

gnitatu tua sui, verum etiam ceteris auctor ad te adjuvandum; sic me nunc Pompei dignitas vehementer movet. aliqui enim sunt animi, cum vos duo delegi, qui praecipue colere, & quibus esse sum amicus sumus. Quamobrem a te peto, vel posui omnibus precibus oro, & obsecro, ut in tuo maximo curis aliquid imperialis temporis huc quoque cogitationi, ut tuo beneficio bonus vir, gratus, pius denique, esse in maximo beneficii memoria possim; qua si tantum ad me ipsum pertinerent, sperarem me a te tamen impetraturum. sed, ut arbitror, & ad tuam fidem, & ad Rempub. pertinet, & me e paucis, & utriusque vestrum, & ad civium concordiam, per te, quam accommodatissimum, conservari. Ego, cum antea tibi de Lentulo gratias egissem, cum et salutis, qui mihi fuerat, fuisset: tamen, lectu ejus litterarum, quae ad me gratissimo animo de tuo liberalitate, beneficioque misisset, eandem me salutem a te accepisse putavi, quam illo: in quem si me intelligi esse gratum; cura, obsecro, ut etiam in Pompejum esse possim.

CICERO ATTICO, S.

L EGERAM tuas litteras XIII. Kalend. cum mihi epistolaribus etiam exitus portus teneri. non mediis fidius praelacrimis possum vel qua nec cogitare nec scribere. mihi ad te exemplum, miser nos, cur non omnes fatum illius unum exsecuti sumus? 2 ecce autem a Mario & Trebatio eadem: quibus Minturnis obvii Caesaris tabellarii. torqueor infelix ut jam illum Mucianum exitum exoptem. at quam honesta, at quam expedita tua consilia quam evigilata tuis cogitationibus, qua itinere, qua navigationis, qua congressus, sermonisque cum Caesare? omnia tum honesta, tum cauta. in Epirum vero invitatio quam suavis; quam liberalis, quam fraterna? De Dionysio, sum admiratus: qui apud me honoratior fuit, quam apud Scipionem Laetius: a quo impurius hae nostra fortuna; despecta est. odi hominem, & odero: utinam ulcisci possem: sed illum ulciscuntur mores sui. Tu, quae nunc vel maxime, quid agendum nobis sit, cogita. Populi Romani exercitus Cn. Pompejum circumsidet; fossa & vallo septum tenet, fuga prohibet; nos vivimus, & stat urbs ista? Praetores jus dicunt? Aediles ludos parant? viri boni usuras perscribunt? ego ipse sedeo? coner illuc ire, ut insanus? implorare fidem municipiorum? boni non sequentur; leves irridebant; retum novarum cupidi, victores praesertim & armati, viam & manus afferent. Quid censes igitur? 4. equidnam est tui consilii ad finis hujus miserimae vitae? nunc doleo, nunc torqueor, cum quibusdam aut sapiens videor, quod una non irerim, aut felix fuisset, mihi contra, numquam enim illius victoriae socius esse volui; calamitatis mallem fuisse. quid ego nunc tuas litteras, quid tuam prudentiam, aut benevolentiam implorem? actum est. nulla re jam possum juvari qui ne quid optem quidem jam habeo, nisi ut aliqua inimici misericordia liberemur, & *συν ἡσυχίᾳ ἔσται λόγος*.

1. *Me e paucis, & utriusque vestrum, & ad civium concordiam.* Hae est scidarum lectio; vulgo me & pacis utriusque vestrum. Etc. Vocem pacis ut spurium collit Lambinus: Esrenus legit, me & pacis utriusque vestrum. Iam ut in omnibus legitur Bostius, nisi quod e. m. f. Pal. adicit voculam, ab & legit; e paucis ad utriusque, & c. m. f. Vtina habet, me & pacis utriusque vestrum auctoritate & adicitur, & c.

2. *Ecce autem a Mario.* Vulg. Ecce autem a Mario.

3. *Disposita est.* Vulg. despecta est.

4. *Equidnam est tui consilii ad finis hujus miserimae vitae?* Hae emendatio est Bostii an ex conjectura, an ex libris parum mihi constat. Manuscriptorum alii habent ad finis, alii ad finem. Vtini codex, ac finis. Palatini duo, ad finem. Manutius ex ultimata patere sententiam si sic legatur: quid censes igitur, & quidnam est tui consilii? quid? finis hujus miserimae vitae.

5. *Quam quibusdam.* Ita restituit Victorius ex suis libris, antea legebatur, quidem.

6. *συν ἡσυχίᾳ.* Non est verus sermo.

7. *Εὐχόμενος quasi Caesaris.* Iunius ait missumque Palat. delere vocem quae.

8. *Non interm potest quicquam fieri, sed ut exoptari quidem.* Sed, abest vulgo. Victorius ait se hunc locum restituisse quum antea legeretur, ut interm potest non modo fieri, sed ut, & c.

9. *Ecce autem.* Vulg. illam.

10. *Autum valde: equum ab causam, planè scis.* Sic Decurtatus, vulg.

ut opinor, ille de ratibus. quid enim est, quod Dolabella his litteris, quas 11. Idus Mart. a Brundilio dedit, hanc *εὐχόμενος* quasi Caesaris scriberet, Pompejum in fuga esse? cumque primo vento navigaturum? quod valde discrepat ab his epistolis, quarum exempla antea ad te misit, hic quidem mera seclera loquuntur. sed non erat nec recentior auctor, nec hujus rei quidem melior Dolabella.

CICERO ATTICO, S.

T UAS XI. Kalend. accepi litteras, quibus omnia consilia differis in id tempus, cum scierimus, quid actum sit: & certe ita est: s nec interim potest quidquam statui, sed ne cogitari quidem, quamquam haec mihi litterae Dolabella jubent ad pristinas cogitationes reverti, fuit enim pridie Quinquatrus egregia tempestas, qua ego illum usum puto. *Συναγωγὴ* consiliorum tuorum non est a me collecta ad querelam, sed magis ad consolationem meam: nec enim me tam haec mala angebant, quam suspicio culpa, ac temeritatis meae: eam nullam puto esse: quoniam cum consiliis tuis mea facta & consilia consentiunt. Quod mea praedicatione factum esse scribis magis, quam illius merito, ut tantum ei debere viderer; est ita. 9 ego illa extuli semper, & eo quidem magis, ne quid ille superiorum meminisse me putaret: quae si maxime meminisset; tamen illius temporis similitudinem jam sequi deberem, nihil me adjuvit, cum posset: & postea fuit amicus, 10 etiam valde: equam ob causam planè nescio, ergo ego quoque illi, qui etiam illum par in utroque nostrum, 11 quod ab eisdem illi lecti sumus, sed utinam tantum ego ei prodesse potuissem, quantum mihi ille potuit, mihi tamen, quod fecit, gratissimum: nunc eum juvare qua re possim, scio: nec, si possem, cum tam pestiferum bellum pararet, adjuvandum putarem. tantum offendere animum ejus hic manens nolo. nec mehercule ista videre, qua tu potes jam animo providere, nec interesse istis malis possem. sed eo tardior ad discedendum fui, quod difficile est de discessu voluntario sine ulla spe reditus cogitare. nam ego hunc ita paratum video pediatu, equitatu, classibus, auxiliis Galiorum, quos Marius 12 *ἐλάπηρον*, ut puto; sed cente dicebat, 13 peditum *κοινοῦ*, equitum sex polliceri sumptu suo annos decem. 14 sed sit hoc *λάπηρον*, magnas habet cente copias: & habebit, 15 non, ut ille, vestigal, sed *εὐχόμενος* domo, adde confidentiam hominis; adde imbecillitatem bonorum virorum; qui quidem, quod illum sibi merito itatum putant, oderunt, 16 ut tu scribis, ludum, ac vellem, scribis, quoniam hic significata te. sed et iste, quia plus ostenderat, quam fecit; & vulgo illum, qui amarunt, non amant, municipia vero, & rusticis Romani illum metuunt, hunc adhuc diligunt: quare ita paratus est, ut, etiam, si vincere non possit, quo modo tamen ipse vinci possit, non

Et tam valde, & quum ab causam, planè scis.

11. *Quod ab eisdem illi lecti sumus.* Ita se conjectura reposuisse *λαπηρον* Lambinus. sed ita Cavalcanis librum habere testatur Manutius & Victorius. Memm. codd. Bessarionis, Massii, & aliorum habent *διελάρη*, unde Manutius conjicit legendum *ελάρη*.

12. *Εὐχόμενος.* Falso ostentabat, insolentius jactabat. Ita Manutius, Malaspina, Lambinus; Bostius reposuerunt. Victorius *εὐχόμενος* seu *σελάρη* legit, quod postremum vulgo receptum est.

13. *Peditum κοινου.* Deerat hic numerus peditum & equitum quem ex Decurtato sic Bostius expressit.

14. *Σελάρη hoc λάπηρον.* Falsa quaedam ostentatio. Hoc ex antiquo suo reposuit Victor. & rejecit *ψυδρὸς* illud *ψυδρὸς* illud, quod ibi antea habebatur.

15. *Non ut ille vestigal.* Restituit particulam, ut, ante vocem, ille, ex Decurtato Bostius.

16. *Ut in scribis ludum, ac vellem, scribis quoniam hic significata te. sed des ista, quia plus ostenderat, quam fecit; & vulgo illum, qui amarunt, non amant, municipia vero, & rusticis Romani illum metuunt, hunc adhuc diligunt: quare ita paratus est, ut, etiam, si vincere non possit, quo modo tamen ipse vinci possit, non*

non videam. ego autem non tam $\epsilon\gamma\gamma\eta\tau\alpha\iota$ hujus timeo, quam $\epsilon\pi\epsilon\theta\eta\tau\alpha\iota$. $\alpha\iota\ \delta\ \epsilon\pi\ \tau\epsilon\sigma\tau\epsilon\iota\sigma\iota$ dicitur, inquit Platonius, $\alpha\iota\ \delta\ \epsilon\pi\ \mu\epsilon\mu\eta\gamma\epsilon\mu\epsilon\iota\sigma\iota$ $\alpha\iota\ \delta\ \alpha\lambda\lambda\eta\lambda\epsilon\mu\alpha$ video tibi non probari: quæ ne mihi quidem placebant, sed habebam in illis & occultationem, & $\epsilon\pi\alpha\gamma\epsilon\sigma\iota\sigma\iota$ fidem: quæ si mihi Brundisii suppetunt, mallem. sed ibi occultatio nulla est. verum, ut scribis, & cum scierimus, Viris bonis me non nimis excuso, quas enim eos cenæ & facere, & obire & scripsit ad me Sextus? quàm lautas? quàm tempestivas? sed sint quamvis boni, & non sunt meliores, quam nos: moverent me, si essent fortiores. De Lanuino Phœnex, erravi: Trojanum & somniam. id ego volui Q. sed plurius est. istuc tamen caperem emeret, si ullam spem fruendi viderem. Nos quæ monstra quotidie intelligimus, ex illo libello, qui in epistola conjectus est. Lentulus noster Puteolis est $\alpha\delta\ \mu\epsilon\gamma\iota\sigma\tau\alpha\iota$, & ut Cæcilius narrat, quid agat: $\tau\omicron\ \delta\ \epsilon\pi\epsilon\theta\eta\tau\alpha\iota$ Corinthiensem reformidat: Pompejo nunc putat latissimum: beneficio Cæsarum movetur, sed tamen movetur magis prospera re. 11. Tene hæc ferre posse? Omnia misera: sed hæc nihil miserius: Pompejus 12. N. Magium de pace misit, & tamen oppugnatur, quod ego non credebam: sed habeo à Balbo litteras, quarum ad te exemplum misi: lege quæso, & illud infimum caput ipsius Balbi, optimi, cui Cæsar noster 13. locum, ubi hortos edificaret, dedit: quem cui nostram non sæpe pretulit? itaque miser torquetur, sed, ne bis eadem legas, ad ipsam epistolam rejicio. spem autem pacis habeo nullam. Doli-bella suis litteris, Idibus Mart. datis, merum bellum loquitur. maneamus ergo in illa eadem sententia misera & desperata: quando hoc miserius esse nihil potest.

BALBUS CICERONI IMP. S.

CÆSAR nobis litteras per breves misit, quarum exemplum sub-
scripsi. brevis epistola scire poteris eum valde esse disensum,
qui tota re tam breviter scripserit, si quid præterea novi fuerit,
statim mihi scribam.

CÆSAR OPIO CORNELIO S.

D. VII. Id. Mart. Brundisium veni: ad munus castra po-
sui. Pompejus est Brundisii, misit ad me N. Magium de pa-
ce, quæ visa sunt respondi hoc vos statim scire velui, cum in spem
venis, 14. de consuetudine aliquid me consilere, statim vos certiores
faciam. Quomodo me nunc putas, mi Cicero, torqueri, postquam

versus in spem pacis veni, ne quævis eorum consuetudinem impediant?
namque, quod absens facere possum, opto, quod si una essem, aliquid
fortasse 15. proficere possem videri. nunc expectatione crucior.

CICERO ATTICO, S.

MISERAM ad te 16. Id. Kalend. exemplum epistolæ?
Balbi ad me, & Cæsarum ad eum: ecce tibi, eodem
die Capua litteras accepi ab Q. Pedito, Cæsarem ad se pridie
Idus Mart. 17. misisse hoc exemplo, Pompejus si oppido
tenet, nos ad portus castra habemus. eonamur opus magnum & mul-
torum dierum, propter altitudinem maris sed tamen nihil est quod
petitis faciamus ab utroque portu cornu males facimus, ut aut illum
quamprimum intrare quod habet Brundisii copiarum cogamus, aut
exitu prohibeamus.
Ubi est illa pax, de qua Balbus scripserat torqueri se? ec-
quid acerbius? ecquid crudelius? atque 18. eam loqui
aut $\epsilon\pi\epsilon\theta\eta\tau\alpha\iota$ narrabat; Cn. Carbonis, M. Bruti se pœnas per-
sequi, omniumque eorum, in quos Sulla Crudelis hoc so-
cio fuisset: 19. nihil Curionem se ducere facere, quod non
hic Sulla ducere fecisset ad ambitionem, quibus exilii pœ-
na superioribus legibus non fuisset; ab illo partim prodi-
tores de exilio reductos esse: queri de Milone per vim
expulso: neminem tamen se violaturum, 20. nisi qui arma
hæc, contra Brubius quidem à Curione 11. Id. profectus,
homo non infans. 21. sed qui S.ulli non dicat, plane nescio,
quid agam, 22. illinc equidem Cæsarum profectum puto,
quidquid est, biduo sciemus. 23. A te nihil, ne Anteros qui-
dem, qui à te litterarum: nec minime, quid enim est quod
scribamus? ego tamen nullum diem prætermitto. Scripta
epistola, litteræ mihi ante lucem à Lepta Capua reddita
sunt Idib. Mart. Pompejum à Brundisio conscendisse, 24. at
Cæsarem A. D. vii. Kalend. Apr. Capuæ fore.

CICERO ATTICO, S.

CUM dedissem ad te litteras, ut scires Cæsarem Capuæ?
Cvii. Kalend. fore. 25. allata mihi sunt litteræ eum in
Albano apud Curionem v. Kalend. fore eum cum videro,
Arpinum pergam. si mihi veniam, quam peto, dederit,
utur illius conditione: sin minus, impetram aliquid à me
ipso, ille, ut ad me scripsit, legiones singulas posuit Brun-
disii, Tarenti, Siponti, claudere mihi videtur maritimos
exitus: & tamen ipse Græciam spectare poterit, quàm Hi-
spanias, sed hæc longius absunt. Me nunc & congressus
hujus

1. Γογγύαι.) Præstigias; malitiosas blanditias.
2. Περίπαυχλοι.) Squalorem violentam, tyrannorum enim
proceri inquit Plato, permixta sunt, ut scis, necesse est tibus.
3. Ιλλα ἀλλήλα.) Loca portu carentia, loca impertiosa. Ita Vi-
ctorius scribens de M. orationem pungendam esse docet.
4. Sed habet in illis & occultationem.) Et hunc locum, sanavit Vi-
ctorius, antea habebatur, & cæcilius sic emendat. Iunius ex mss. Palat. le-
git habebat in illis spem & occultationem.
5. Cuius scripsimus.) In libro impresso Manutii erat cuius scripsimus: unde
ille malebat, cum scripsimus.
6. Scripsit ad me Brundisii.) Tæternus, pro dixit, respondebat, Cæcilius.
7. Non sunt illi litteræ.) Legendum fortasse est, ut videtur Lambino:
non sunt quæ nos.
8. Juncidum.) Vulg. Juncidum, cæcilius.
9. Ut Cæcilius narrat.) Vulg. ut Cæcilius narrat.
10. Δις τρονίω.) Infamiam.
11. Tot hæc scripsisse.) Id est à vulg. vocula, ut quam Boetius ex De-
cretato restituit: in quo hæc verba sic corruptè concipiuntur, ut nec hæc
ipsi sunt.
12. N. Magium.) Et hic & infra impressi habent, Cn. Magium.
13. Cuius scripsimus ad me.) Ita reposuit Boetius, pro corrupto illi, &
litterarum ut scripsit ad me. Iunius ex duobus Palat. locum habere, ut
ut scripsit ad me, & cæcilius sic emendat. Iunius ex mss. Palat. le-
git scripsimus ad me, & cæcilius sic emendat.
14. De consuetudine aliquid me consilere.) Virgilius suspicatur verba illi-
quæ in consuetudine aliquid me consilere.
15. Scripsit ad me Brundisii.) Verbum, videri, desit in vulg.
16. Id. Kal. Id. Mart. ut ante scripsit Manutius: vulg. Id. Kal.
17. Scripsit ad me Brundisii.) Vulg. scripsit ad me Brundisii.
18. Cuius scripsimus.) Vulg. scripsit ad me Brundisii.
19. Cuius scripsimus.) Vulg. scripsit ad me Brundisii.

19. Nihil Curionem se ducere facere? quid non hic Sulla ducere fecisset ad am-
bitionem, quibus exilii pœna superioribus legibus non fuisset? Curionem, pœ-
na Curionem posuit Victorius: Boetius verò præter distinctionem, mutavit, scri-
psit, in scripsit. Iunius nihil in texto, distinctionem solam movet hoc
modo, quod non hic Sulla ducere fecisset ad ambitionem: vulgè enim sic di-
stinguitur, quod non hic Sulla ducere fecisset. Ad amb. i. Manutius sic con-
jicit, ab hoc lege de Anab. in uva: quibus exilii pœna superioribus legibus non
fuisset, reddet: ab illo partim præterite exilio reddidit esse? & hujus con-
jecturam Lambinus in editionem suam recepit. Ceterum pro præterite
Fæternus legebat præterite.
20. N. si qui arma hæc, contra.) Ita Boetius ex Scidis: Vulgè nisi qui
arma hæc contra, quod Victorius jam ex parte emendaverat, rejiciens
duas illas voces, se movit, que post, contra legebat: Iunius verò
si à Ringo, & nisi qui arma. Hæc contra Boetius.
21. Sed qui S.ulli.) Separavit hic Boetius notam S. à vobulo qui,
quod importunè adhaererat. Manutius commodum exitum habet sen-
tum esse si ita distingueretur, sed quæ, ut non dicat. Verus liber Vrsini
habebat, sed quid si ille non dicat. Toræ sed quæ illi non dicat: unde
Lambinus olim putaverat emendandum, sed quæ illi non dicat. Turne-
bus lib. 1. c. 21. conjicit, sed qui se non dicat: qui addat.
22. Illinc equidem.) Hic receptam lectionem servavit Victorius: ait ta-
men suam antiquam habere, idem equidem: quod omnino probat Gisa-
nius, in indice Lucetiano. vulgè illinc quidem.
23. A te nihil, ne Anteros quidem, qui à te litterarum.) Conjectura hæc
est Boetii, adnota corrupta hæc Decretati scriptura, à te nihil, ne ante scripsit
quidem qui à te. Iunius hic Boetium sequitur, sed aliquid in dist. Alon-
bos mutat. Ceterum Manutius qui hinc novam epistolam ordinet, le-
git. a te nihil, ne ante scripsit quidem quid litterarum. Plautus ita vul-
gus et Manutius, nisi quod nulla distinct. post vocem nihil. Lambin. à
te nihil scripsit, ne ante scripsit quidem quæ quæ.
24. Ad Cæsarem.) Vulg. ad Cæsarem.
25. Allata mihi sunt litteræ.) Vulg. allata mihi sunt Capua litteræ.

hujus stimulat; (is verò adest) 1 & primas ejus actionis horreo volet enim, credo, s. c. facere: volet Augurum decretum: rapimur. aut absentes vexabimur: vel ut Consules roget Prætor, vel Dictatorem dicat: quorum neutrum jus est. 2 sed si Sulla potuit efficere, ab Interrege 3 ut Dictator diceretur, & Magister equitum, cur hic non possit? nihil expedio, nisi ut aut ab hoc, tamquam Q. Mucius, aut ab illo, tamquam L. Scipio. Cum tu hæc leges, ego illum fortasse convenero 4 *τῆλα, κῆρυκος*, ne illud quidem nostrum proprium, erat enim spes proinquit reditus; erat hominum querela. nunc exite cupimus; qua spe reditus, mihi quidem numquam in mentem venit non modo autem nulla querela est municipalium hominum, ac rusticorum, sed contra merentur, ut crudelem, iratum, nec tamen mihi quidquam est miserius, quam remanuisse; nec optatius, quam evolare, non tam ad belli, quam ad fugæ *fortitatem*, sed tu omnia consilia differebas in id tempus, cum sciremus, quæ Brundisii acta essent. scimus nempe: hæremus nihilo minus. vix enim spero mihi hunc ñeniam daturum: et si multa affero justa ad impetrandum, sed tibi omnem illius, meumque sermonem, omnibus verbis expressum, statim mittam. Tu nunc omni amore enitere, 5 ut nos cura tua, & prudentia joves, ita subito accurrit, ut ne 6 T. Rebilum quidem, ut constitueram, possim videre, omnia nobis imperata agenda, sed tamen,

— 7 *ἄλλα ἔργα αὐτῆς*, ut ait ille,

Ἄλλα ἔργα δαίμων ὑποτίθηται.

quidquid egero, continuò scies Mandata Cesaris ad Consules & ad Pompejum, quæ rogas, nulla habeo: 8 quæ Ægypta attulit, illa 9 mihi ad te ante: è quibus mandata puto intelligi posse. Philippus Neapoli est, Lentulus Puteolis. De Domitio, ut facis, sciscitare, ubi sit, quid cogitet. Quod scribis, asperius me, quam mei patiantur mores, de Dionysio scripsisse: 10 vide, quàm sim antiquorum hominum, te mediis fidius hanc rem gravius putavi laturum esse, quàm me. nam præterquam quòd te moveri arbor oportere injuria, quæ mihi à quoquam facta sit; præterea, 11 *ipsam* quodam modo hic violavit, cum in meam improbus fuit? sed tu id quanti æstimes, tuum judicium est, nectamen in hoc tibi quidquam oneris impono, ego autem illum malè sanum semper putavi, nunc etiam impurum & sceleratum puto: nec tamen mihi inimiciorum, quàm sibi. 11 Philargyo bene curasti, causam certè habuisti & veram & bonam; relictum esse me potius, quàm reliquisse. Cum dedissem jam litteras A. D. iix. Kalend. quos 12 cum Matio pueri, & Trebatio miserum, epistolam mihi attulerunt hoc exemplo;

MATIUS ET TREBATIUS CICERONI IMP. S.

CUM Capua exissemus, in itinere audimus Pompejum Brundisio A. D. XVI. Kalend. April. cum omnibus copiis, 13 quæ habuisti, profectum esse: Cesarum postero die in oppidum intrasse; concretionatum esse; inde Romam contendisse; velle ante Kalend. esse ad urbem, & paucos dies ibi commorari, deinde in Hispanias proficisci. N. ñ non alienum visum est, quomam ad adventu Cesarum pro certo habebamus, 14 pueros ad te remittere, ut id tu quamprimum scires. Mandata tua nobis cura sunt, eaq; ut tempus postularis, agemus. Trebatius Scævola facis ut antecedit. Epistola conscripta, nuntiatum est nobis, 15 Cesarum A. D. VII. Kalend. April. Beneventi mansurum, A. D. VII. Capua, A. D. VI. Sinuessæ. 16 hoc pro certo putamus.

CICERO ATTICO, S.

CUM, quod scriberem ad te, nihil haberem: tamen, ne quem diem intermitterem, has dedi litteras. A. D. vi. Kal. Cesarum sine esse mansurum nuntiabant. ab eo mihi litteræ reddi sunt A. D. VII. Kal. quibus jam opes meas, non, ut superioribus litteris, opem, expectat, cum ejus clementiam Confinensem illam per litteras collaudavisses, rescriptis hoc exemplo.

CÆSAR IMP. CICERONI IMP. S. D.

RECTE augurari de me (bene enim tibi cognitus sum) nihil à me abesse longius crudelitate. atque ego cum ex ipsa re magnam copio voluptatem: tum, meum factum probari ab te, 17 triumpho gaudio: neque illud me movet, quod si, qui à me dimissi sunt, discessisse dicuntur; ut mihi rursus bellum inferrent: nisi enim malo, quam & me maiorem esse, & illos sui. Tu velis mihi ad urbem præste si, ut tui consilii, atque opibus, ut consuevi, in omnibus rebus utar. Dolabella tuonihil scio mihi esse jucundius. hanc adeo habeo gratiam illi: neque enim aliter facere poterit: tanta est humanitas, ut sensus, ea in me est beni voluntas.

CICERO ATTICO, S.

TREBATIUM VI. Kal. quo die has litteras dedi, expectabam, ex ejus nuntio, Matique litteris meditabor, quo modo cum illo loquar ò tempus miserum! nec dubito, quin à me contendat, ad urbem veniam. Senatium enim Kalend. velle te frequentem adesse, etiam Formis proficisci iussit. ergo ei negandum est? 18 sed quid præcipis? statim ad te perlicribam omnia, ex illius sermone statim, Atprimne tibi eundem sit, an quò aliò. Volo Cicero meo rogam puram dare. istic puto, tu, quæso, cogita quid deinde. nam me habebet molestia reddiderunt. A Curio velim scire, et quid ad te scriptum sit de Tiberone. ad me enim ipse Tiro ita scripsit, ut vereret, quid agat. 19 qui autem veniunt inde *κινδυνωδῶς* nuntiant. sanè in magnis curis etiam hæc me 20 sollicitat. in hac enim fortuna perutilis ejus & opera & fidelitas esset.

CICERO

1. Et primas ejus actionis.) Victorius emendavit, prima, quod vulgò receptum est.

2. Sed si Sulla.) Est à Tornæi & Crusell. vulgò, & si Sulla.

3. Ut dilator diceretur & magister equitum.) Lambinus assentitur Malaspina, existimanti hoc totum, & magister equitum, esse delendum, quoniam à nonnullis miss. abest.

4. Τῆλα, κῆρυκος.) Supplendum ex Homero: ἔτλησθε, perfer, gravius tulisti. Hoc restituit Victorius, qui tamen existimat debere scribi, τῆλα & κῆρυκος.

5. Veras cura tua.) Vulg. tuis curata.

6. T. Rebilum.) Tornæi & Crusell. & Malasp. codd. Trebilum; è quibus T. Rebilum. fatis Bofius, olim formis excusi habebant Trebilum, quam veterem lectionem esse assent Victorius; nonnulli postea in Trebatium converterunt; Turnebus in T. Rebilum, d. cap. 27.

7. Ἄλλα ἔργα.) Alia quidem ipse, alia autem vel Deus suggereret.

8. Quæ Ægypta attulit.) Turnebo ita legenti assentitur Bofius. Verum ait in veteribus libris esse; quæ descripta attulit, quod etiam vulgati omnes habent.

9. Mihi ad te ante.) E Tornæi & Crusell. vocem ante reposuit Bofius.

10. Vide quam sim antiquorum hominum.) Castigavit ita Victorius. Antea, vide quam sit, legebatur.

11. Philargyone bene curasti.) Verbum curasti, addidit ex Tornæi & Crusell.

12. Cum Matio pueri.) Vulg. pueros.

13. Quæ habuisti.) Vulg. quæ habueret.

14. Pueros ad te.) Vulg. pueros tuos ad te.

15. Cesarum A. D. iix. Kal. April. Beneventi mansurum a. d. VII. Capua a. d. VI. Sinuessæ.) Vulg. sic legitur; Cesarum ad iix. Kal. Capua ad VII. Sinuessæ.

16. Hoc pro certo.) Vulg. hæc pro certo.

17. Triumpho gaudio.) Ita Lambin. ex Tornæi & Bofius ex Crusell. Victoriana cunctio, triumpho & gaudio.

18. Sed quid præcipis? statim.) Decurtati hæc lectio est, quomodo coniecerat legendum Turnebus libro 1. cap. 27. Victorius scribit, quid præcipis? statim, &c. idque vulgò receptum est. Færnus & Lambinus respondent, præcipio; alii præcipis. Verum ait m. unum habere præcipis. Ante Victorium ubique legebatur, sed quid præcipis sensum? quæ lectio proximè accedit illam quam Junius se in duobus Palat. repetisse ait sed quid præcipis sensum? & stat.

19. Qui autem veniunt inde κινδυνωδῶς nuntiant.) Conjectura hæc est Bofii, adjuncta corrupta hac lectione Decurtati, in ñnibus. Bessartionis liber habet, in id modo nuntiant; ita & Tornæi. testis Bofio, nisi quod servat, nuntiant. Crusellinus, in ñnibus. Lambinus qui ait Tornæianum habere, qui autem veniunt, iuni ad modo nuntiant, inde conjicit, qui autem veniunt, in ñnibus ad modo nuntiant. Junius ait se proximè veterem scripturam repone, qui autem veniunt, in ñnibus nuntiant.

20. Sollicitat.) Vulg. sollicitat.

CICERO ATTICO, S.

VTRVMQVE ex tuo consilio. nam & oratio fuit ea no-
stra, ut bene potius ille de nobis existimaret, quam gra-
tias ageret: & in eo mansimus, ne ad urbem. illa se felie-
tunt, facilem quoddam putaramus. nihil vili minus damna-
re nostro iudicio, 1 tardiores fore reliquos, si in his non
veniremus, dicere. ego, dissimilem illorum esse causam,
2 cum multa; veni igitur. & age de pace. meone, inquam,
arbitratu? an tibi. inquit, ego praescribam? sic, inquam,
agam, Senatui non placere in Hispanias iti. nec exercitus
in Graciam transportari; multaque, inquam, de Cnæo de-
plorabo. tum ille, ego verò ista dici nolo. ita putabam, in-
quam: sed ego 3 eo nolo adesse, quòd aut sic mihi 4 deo-
dum est, aut non veniendum; multaque quæ nullo modo pos-
sem silere, si adessem, summa fuit, ut ille quasi exitum qua-
rens, ut deliberarem. 5 non fuit negandum. ita discessi-
mus. credo igitur hunc me non amare. at ego 6 me amavi;
quod mihi jam pridem usum non venit. reliqua. 7 o dii, qui
comitatus? quæ, 7 ut tu soles dicere, νεκίη! in qua era-
t Eros scelerdo. 8 rem perditam? 9 o copias desperatas!
9 quid, quòd Servii filius? quòd Titini? quot in his castris
fuerunt, quibus Pompejus circumdideretur? sex legiones.
10 multum. vigilat, audeat: nullum video finem mali. nunc
certè promenda tibi sunt consilia. Hoc fuerat extremum.
Illa tamen 11 κηλεῖς illius est odiosa, quàm pene
praeterit; si sibi consiliis nostris uti non liceret, usumque,
quorum postea ad omniaque esse defensurum. vidisti igitur
virum, ut scripseras? ingenuisti? certè. cedo reliqua.
quid? continuo ipse 12 in Pedanum, ego Arpinum. inde
expecto quidem 13 λαλαγῶσεν illam tuam. 14 tu (ma-
lum) inquit. actum ne agas. etiam illum ipsum, quem se-
quimur, multa sefellentur. sed ego tuas litteras expecto.
nihil est enim iam, ut antea, VIDEAMVS HOC QVOR
37M EVBAT. extremum fuit de congressu nostro: quo
quidem non habito quin istum offenderim. eo maturius
agendum est. amabo te epistolam, & πολιτικῶν, valde
tuas litteras nunc expecto.

CICERO ATTICO, S.

EGo meo Ciceroni, quemiam Roma caremus, Arpini
L. post. sinum togam puram dedi: idque municipibus
notum fuit gratum, etsi omnes, & illos, & quæ iter feci,

mestros afflictoſque vidi: tam tristis, & tam atrox est
ἀναγκάσθησθε huius ingentis mali. 15 delectus habentur: in
hiberna deducuntur. 16, 17, 18, etiam cum à bonis viris,
cum iusto in bello, cum modeste fiunt, tamen ipsa per se
molesta sunt, quæ censes acerba nunc esse, cum à perditis,
in civili nefario bello, petulantissime fiant? cave autem
potes quemquam hominem in Italia turpem esse, qui hinc
abfit. vidi ipse Formiis universos: neque mehercule um-
quam homines putavi; & notam omnibus; sed nunquam
uno loco videram. Pergamus igitur, quòd placet, & nostra
omnia relinquamus, proficiscamur ad eum, cui gratior
noster adventus erit, quàm si unà fuisset. tum enim
eram in maxima spe, nunc, ego quidem, in nulla: nec,
praeter me, quisquam Italia cessit, nisi qui hunc inimicum
sibi putaret nec mehercule hoc facio Reip. causa, quam
funditus deletam puto: sed ne quis me putet ingratum in
eum, qui me levavit iis incommodis, quibus idem affecerat:
& simul, quòd ea, quæ fiunt, aut quæ certè futura sunt,
16 videre non possum etiam equidem 5 c facta quædam
jam puto; utinam in Volcatii sententiam, sed quid re-
fert? est enim una sententia omnium. 17 sed erit immi-
tissimus Servius, qui filium mihi ad 18 effigendum Cn.
Pompejum, aut certe capiendum, cum Pontio Titiniano,
etsi hic quidem timoris causa; 19 ille verò? sed stomachari
desinamus, 20 & aliquando sententiam, ut nihil novi, nisi
id, quod minimum vellem, spiritum reliquum esse. Nos
quoniam superum mare obsiderat, infero navigabimus;
& si Puteolis erit difficile, Crotonem petemus, aut Thu-
rios; & boni cives, amantes patriæ, mare infestum habe-
bimus. aliam rationem huius belli gerendi nullam video.
21 in Ægyptum nos abdimus exercitu pares esse non pos-
sumus. pacis fides nulla est, sed hæc satis deplorata sunt.
Tu velim litteras Cephalioni des de omnibus rebus actis,
denique etiam de sermonibus hominum; nisi planè ob-
mutuerunt. Ego tuis consiliis usus sum, 22 maximeque
quod gravitatem in congressu nostro tenui, quam debui; &
ad urbem ut non accederem, perseveravi. Quod superest,
scribe, quæſo, quàm accuratissime, (jam enim extrema
sunt) quid placeat, quid censeas: etsi jam nulla dubitatio
est, tamen, siquid, vel potius quidquid veniet in mentem,
scribas velim.

M. TVL-

1. *Verūne fore reliquos, si in hū non veniremus.* Ita rescriptit Victo-
rius, quoniam prius legeretur, *tardiores fore belli quod eum in Sinuſſam uno
noſſimur.* Victorius legebat, *tardiores vel. si nec non veniremus.*
2. *Conſilia.* Vulg. quid vultis?
3. *Si vult adſſe.* Vulg. et vult adſſe.
4. *Discedam est, aut non veniendum.* Verba hæc aut non veniendum, po-
ſſent vulgo poſt illa, *ſilere, si adſſem.*
5. *Non fuit negandum.* Ita Victorius cum antea legeretur, *non fuit
negandum.*
6. *Me amavi.* Amabiliber Beſſarion ſ.
7. *Utra ſiſte dicere νεκίη.* Vocem Græcam hic reſtituit Viſt.
8. *Rem perditam.* A Decurſato hoc eſt Lambinus legit, *Eros Celeris;*
ſi, *Eros Celeris;* alii, *eratio Celeris;* alii, inter quos Cælius Secundus
ſilvas, & Ianius ex duobus Pal. *area ſeleſſem.* alii *α' ως ſeleſſem.*
ſi, *non Pal. area ſeleſſem.* Hic Podaliri artes Victorium, ut ipſe inge-
noſe ſuorum, deſcribat.
9. *Quid quod ſervii filius? quod Titini? quot in hū caſtris.* Hæc ſcri-
pta erant ex Scidæ Tornæſ. & Caſſell. ſummo conſenſu hæc ita
ſcribitur, *bus, vulgò, quid? ſervii filius quod in hū caſtris.*
10. *Mulum.* Subjungit Boſſius vocem multum *πληρον σιγῆς.*
11. *Κηλεῖς.* Clauſula. A Turnebo hæc emendationem ſe-
ſſiſſe ſcribit Boſſius, quo ſere modo legitur in Decurſato & Torn.
Lamb. tamen pro more ſuo ante ſe ita reſtituiſſe Viſt. adnotat triquos
cod. eos habere *κηλεῖς*, unde ille facit *κηλεῖς ελας*, prius legebat
κηλεῖς.
12. *In Pedanum.* Vulgò in Puteolanum.

13. *ΛΑΛΑΓΕΥΣΑΝ* illam tuam.] Supple *ἔριθρα*, ſive *χε-
λιδία*, garrulentam avem ſive hirundinem. In Decurſato erat
ΛΑΛΑΓΕΥΣΑΝ, ex quo ita reſcripſit Boſſius. Ceterum ſi hic
omnes omnium codicum varias lectiōnes referre volemus eſſet & no-
ſtro & lectoris otio abuti: præcipuas quædam recenſebimus. Iunius
ait Palat. mſſ. habere *ἔριθρα* illam tuam. & ita etiam formis
excõſus liber habuit, quo uſus eſt Victorius. Turnebus conſuebat
ἀνατιθῆναι. Lambinus edidit *ἔριθρα* & ait hæc
eſſe conſecturam Boſſi, ſibi que valde probari. alii mſſ. habent
ΜΑΤΕΛΣΑΝ, alii *ΜΑΛΤΕΥΣΑΝ*, alii *ΛΑΛΑ-
ΤΕΥΚΑΝ*: alii aliter.
14. *Tu (malum) inquit.* Iunius ex mſſ. Palat. *tu malum, inquit a-
lum, &c.*
15. *Delectus habentur.* Vulg. *habentur.*
16. *Utra ſiſte non poſſum.* Ita mſſ. Boſſi. vulg. *poſſera.*
17. *sed erit immittissimus.* Ita Victorii antiquus codex: Beſſarionis
liber habet *in uſiſſiſſimus*, quod præfert Manutius.
18. *Effigendum.* Ita Victorii mſſ. ille tamen retinet vulgatum, *affi-
gendum.*
19. *Utra ſiſte? ſed.* Et huius loci reſtitutionem debemus Victorio, ſic
enim antea legebatur, *ille vero non ſed &c.*
20. *Et aliquando ſententiam, ut nihil novi.* Sic etiam reſcripſit Florent.
noſteri & delevit vocem *sententiam*, quæ poſſententiam legebatur.
21. *In Ægyptum nos abdimus.* Victorius legebat *abdimus.*
22. *Maximeque quid gravitatem.* Vulgò *quod ex gravitatem.*